

A GENERATÍV MESTERSÉGES INTELLIGENCIA (MI) ÉS A SZERZŐI JOG, KITEKINTÉSEL EGYES NEMZETKÖZI ÉS UNIÓS KÖZÖS JOGKEZELŐ ERNYŐSZERVEZETEK ÁLLÁSPONTJÁRA

1. A TECHNIKA FEJLŐDÉSE ÉS A SZERZŐI JOG

Közhely, hogy a szerzői jog mozgását, amit máig fejlődésnek lehet nevezni, elsősorban a technika változása vezényli. E folyamatban jöttek létre új oltalmi tárgyak (szomszédos jogi teljesítmények, szoftver, adatgyűjtemény),¹ új vagy pontosított felhasználási módok (pl. nyilvánossághoz közvetítés), és bővült a szabad felhasználások köre (pl. az olvasási képességben korlátozott személyek javára bevezetett új típusú szabad felhasználás²). Ezt bizonyítja a szerzői művekre nézve a BUE³ valamennyi módosítása, amely újabb és újabb felhasználási módokhoz igazította az egyezményt. A bizonyítást erősítik a WIPO internetegyezményei, amelyek az elfogadásuk előtt néhány évvel elterjedt web 1.0-s internetes felhasználásokhoz igazított felhasználási módot gyorsan és sikerrel határozta meg, megrajzolva egyúttal a meghatározó és szükséges kivételek körvonalait is.⁴ Abban az értelemben a TRIPS-megállapodás is idesorolható, hogy a szoftver és a gyűjteményes mű fogalmába tartozható adatbázis oltalmáról rendelkezik.⁵

Egyetértés hiányában már az internetegyezmények is elakadtak abban, hogy a rádió- és televíziószervezetek műsorainak (műsorhordozó jeleinek?) internetes felhasználását szabályozzák.⁶ A web 2.0-hoz igazodás sem (volt?) egyszerű annak ellenére, hogy a WIPO-internetegyezmények kellően absztrakt szabályai be tudják/tudnák fogadni a közönség tag-

¹ 1998. évi IX. törvény az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről, C Melléklet, 10. Cikk (2) bekezdés.

² Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired or Otherwise Print Disabled, lásd: <https://www.wipo.int/treaties/en/ip/marrakesh/>.

³ 1975. évi 4. tvr, az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről.

⁴ 2004. évi XLIX. törvény a Szellemi Tulajdon Világszervezete 1996. december 20-án, Genfben aláírt Szerzői Jogi Szerződésének, valamint Előadásokról és a Hangfelvételekről Szóló Szerződésének kihirdetéséről, Beijing Treaty on Audiovisual Performances, hatálybalépés napja: 2020. április 28.

⁵ 1998. évi IX. törvény az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről, C Melléklet, 10. Cikk.

⁶ Az SCCR ez évi április ülésének (SCCR/45) napirendjén szerepel az egyezmény tervezete, lásd: https://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=627732. Mint azonban az ülésről készült feljegyzés jelzi, az aktát a delegációk továbbgörgették a következő, 46. ülésre. Lásd: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/copyright/en/sccr_45/sccr_45_summary_by_the_chair.pdf.

jaiból felhasználóvá (tartalomszolgáltatóvá) válás okozta változást. A közvetítőszolgáltatók különböző módokon szabályozott felelősségkorlátozásának a határait,⁷ a többszörösben/nyilvánosságban közvetítésben, tehát a felhasználásban különböző módokon részt vevő, de felhasználónak nem vagy csak kétségesen minősülő harmadik személyek jogállását, esetleges közvetlen vagy közvetett felelősségét részben a szükségképpen különbségeket mutató bírói gyakorlatok,⁸ részben pedig – az Európai Unióban – a jogegységesítési szándékú jogharmonizáció⁹ alakítja.

Sem a hivatkozott bírói döntések, sem a CDSM-irányelvvel megvalósítani kívánt jogharmonizáció felemlítése nem véletlen az MI-ről szóló írásban. Azt kívánja sugallni, hogy *ha van jogalkotói akarat és/vagy megfelelő jogalkalmazói belső meggyőződés, lehetséges a jelenlegi jogi keretek között is felhasználásnak egyáltalán nem vagy egykönnyen nem tekinthető magatartásért, illetve a más, felhasználónak minősülő személy által elkövetett jogsértésben való közreműködésért szerzői jogi (vagy polgári jogi) felelősség megállapítása*. Erre példa az említett előzetes döntések közül a Mircom-, a Ziggo- és a Filmspeler-döntés, amelyekben nem többszörösöző, és a nyilvánosságban közvetlenül nem közvetítő fájlcsere-szolgáltató, és eszközben tárolt, jogsértő tartalomra is mutató hiperlinket elhelyező eszközgyártó szerzői jogi felelősségét állapította meg az Európai Bíróság. A CDSM-irányelv pedig a tartalom-megosztó (aktív, egyébiránt felelősségkorlátozás alá eső tárhely-) szolgáltató sajátosan korlátozott, az elfogadás óta viták keresztjében álló, ám mégiscsak közvetlen felhasználói felelősségét vezette be,¹⁰ mégpedig úgy, hogy a megoldás nem sért alapjogokat.¹¹ Az utóbbi jogi megoldásnak az érintett platformokon történő önszabályozásban megnyilvánuló hatásait többek között átfogó hazai tanulmány elemezte.¹² A felhasználás szó szerinti fogalmától eltérésre, egy védett oltalmi tárgy jogosultját megillető vagyoni jog holisztikusabb szemléleté-

⁷ Az Európai Unióban immár rendeleti szinten harmonizálva: az (EU) 2022/2065 rendelet a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) II. fejezet.

⁸ Csak egy-két példa Európából: ECLI:EU:C:2021:503, C-682/18 and C-683/18, (YouTube/Cyando); ECLI:EU:C:2021:492, C-597/19, Mircom International Content Management & Consulting (M. I. C. M.) Limited, (Mircom); ECLI:EU:C:2017:456, C-610/15, Stichting Brein v Ziggo BV (Ziggo); ECLI:EU:C:2017:300, C-527/15, Stichting Brein és Filmspeler, (Filmspeler).

⁹ Vö. a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2019. április 17-i (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv (CDSM-irányelv).

¹⁰ Vö. Faludi Gábor in: Gyertyánfy Péter, Legeza Dénes (szerk.): Nagykommentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényhez, 57/A-57/H §-okhoz fűzött magyarázat, részletesen elemzi a DSA-rendelet alapján is *Grad-Gyenge Anikó*: A tartalommosztó platformszolgáltatók és más közvetítő szolgáltatók szerzői jogsértésekért való felelőssége a Digital Services Act tükrében. In *Medias Res*, 2023. 2. sz., p. 25–44.

¹¹ L. ECLI:EU:C:2022:297, C-401/19. Lengyel Köztársaság és az Európai Parlament, valamint az Európai Unió Tanácsa: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=258261&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=152197>.

¹² Mezei Péter, Harkai István: Önszabályozó platformok? Elemzés a végfelhasználói jogok érvényesüléséről a CDSM-irányelv 17. cikkének átültetése fényében. In *Medias Res*, 2022. 1. sz., p. 5–17.

re jó példa az adatbázis sui generis védelem, ahol az Európai Bíróság eljutott odáig, hogy újrahasonosítást valósít meg az is, aki nem végez újrahasonosításnak minősülő nyilvánosságához közvetítést, azonban „olyan meta-keresőmotort hoz létre, amely a végső felhasználónak lényegében az adatbázis keresési rovatával egyező funkcionalitást biztosító keresési rovatot szolgáltat, 'valós időben' átülteti a végső felhasználók megbízásait a keresőmotorba – amellyel az adatbázis rendelkezik –, ezért ezen adatbázis valamennyi adata átvizsgálásra kerül, és a talált eredményeket a végső felhasználónak internetes honlapjának külső megjelenítésével mutatja be úgy, hogy a megkettőződéseket egyetlen adatba gyűjti össze, azonban az eredményeket az érintett adatbázis keresőmotorja által használt kritériumokhoz hasonló kritériumokon alapuló rendben mutatja be”.¹³ Leegyszerűsítve elegendő tehát, ha a jogsértő hiperlinkekkel vezet a saját ügyfeleit a védelem alatt álló adatbázis adataihoz úgy, hogy az ügyfél olyan felületet lát, mintha a védett adatbázis elérését szolgáló honlapon lenne. Ennek az az indoka a döntés 37. bekezdése szerint, hogy „... a 96/9 irányelv 7. cikkének értelmében vett 'újrahasonosítás' fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az minden olyan cselekményre vonatkozik, ... amely ... megfosztja az előállító személyt az e ráfordítások költségeinek megtérülését biztosító jövedelemtől. ... Az alkalmazott eljárás jellegének és formájának ebben a tekintetben nincs jelentősége.”

2. AZ MI A SZERZŐI JOG VÁLTOZÁSÁRA HATÓ SAJÁTOS TECHNIKAI VÍVMÁNY

A szerzői jog szempontjából lényeges generatív MI mint a technikai fejlődés naponta tökéletesedő vívmánya¹⁴ a szerzői jog változása szempontjából annyiban más, mint minden korábbi technikai változás, hogy „üzemszerű” használata közben több fázisban is a szerzői jog által védett műveket és teljesítményeket aknáz ki akként, hogy közben a védett tartalom azonosíthatósága korlátozott vagy nem lehetséges, és e tartalom szerzői jogi szempontból megragadható, valamely nevesített felhasználási mód alá besorolható konkrét felhasználása elmosódik, vagy ki sem mutatható. Egy hagyományos szerzői jogi jogsértési ügyben szükség van egy azonosítható műre/kapcsolódó jogi teljesítményre (vagy repertoárra), amelynek a felhasználása engedély nélkül megtörtént. Ezt a követelményt nagyon nehéz teljesíteni

¹³ ECLI:EU:C:2013:850, C-202/12., Innoweb BV, rendelkező rész: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=145914&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&c id=394840>.

¹⁴ Lásd például: Az Apple mérnökei áttörést értek el abban, hogy a mesterséges intelligencia valóban értse, mi van a képernyőn. hvg.hu, 2024. április 3.: https://hvg.hu/tudomany/20240403_apple-realm-mesterseges-intelligencia-nyelvi-modell-digitalis-asszisztens-emberi-beszed-megertese.

az MI modellkészítése vagy a modellek hasznosítása során. Jól tükrözik ezt az USA-ban indított perek eddigi, a szerző számára is hozzáférhető tapasztalatai.¹⁵

Ugyanakkor kétségtelen, hogy a szerzői jog által védett tartalom, ideértve az előadóművészek képmáshoz és hangfelvételhez fűződő sajátos, a teljesítményeikhez kapcsolódó jogát is, az MI-szolgáltatások számára „essential facility”, és a szolgáltatás végeredménye pedig helyettesítő termék lehet, amely kiszoríthatja a kulturális piacról a termék „nyersanyagát”, ha annak áránál alacsonyabb áron érhető el.¹⁶ Az pedig, hogy a végeredmény szerzői jogi védelmet keletkeztető emberi alkotótevékenység eredménye-e, kétséges, esetről esetre dönthető csak el, megjósolhatóan úgy, hogy az esetek nagy részében a jogi védelemhez szükséges emberi szellemi alkotás hiányzik, de nincs akadálya annak sem, hogy a végeredményt létrehozó promptok megalkotása/kiválasztása megfeleljen a szerzőimű-minőséghez szükséges követelményeknek.¹⁷

Ebben a helyzetben két irányból közelíthető meg az MI és a szerzői jog viszonya. Ha eltekintünk a szerzői jog létét és társadalmi hasznosságát indokló kulturális, emberi jogi és gazdaságtani indokoktól, vagy ezeket hátrébb soroljuk, mint az MI alkalmazásával elérhető lehetséges előnyöket, azt lehet mondani, hogy az MI-szolgáltatás az adatkészlet összeállításkor *nem végez védett mű/teljesítmény érzékelhetővé tétele céljából felhasználásnak minősülő cselekményt*, nem a védett tartalom azonosítható részeit többszörözi, sőt, bizonyos esetekben nem is végez többszörözést (pl. a forrásokhoz hiperlink útján jut el), csupán mintákat keres/állít össze. Ezekből pedig nem reprodukál, nem terjeszt, nem ad elő, nem közvetít a nyilvánosságához semmilyen azonosítható védett tartalmat, azt azonosítható módon nem is dolgozza át, hanem „csupán” statisztikai modelleket képez, és azt is automatikusan, a szoftver mélytanuló funkcionalitása révén. Az pedig végképp kívül esik az MI-szolgáltató

¹⁵ Például: Artists lose first copyright battle in the fight against AI-generated images. Computer World: <https://www-computerworld-com.cdn.ampproject.org/c/s/www.computerworld.com/article/3709691/artists-lose-first-copyright-battle-in-the-fight-against-ai-generated-images.amp.html>; Gianluca Campus: USA Generative AI: admissibility and infringement in the two US class actions against Meta's LLaMA. Kluwer Copyright Blog: <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2024/01/17/generative-ai-admissibility-and-infringement-in-the-two-us-class-actions-against-metas-llama/>; Gianluca Campus: Generative AI: the US Copyright class action against OpenAI. Kluwer Copyright Blog: <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2023/08/14/generative-ai-the-us-copyright-class-action-against-openai/>.

¹⁶ Martin Senfileben: Generative AI and Author Remuneration. IIC, 54. évf. 10. sz., 2023, p. 1538–1541.

¹⁷ Re: Zarya of the Dawn (Registration # VAu001480196): <https://copyright.gov/docs/zarya-of-the-dawn.pdf>; Artificial Intelligence and Copyright: <https://www.copyright.gov/ai/docs/Federal-Register-Document-Artificial-Intelligence-and-Copyright-NOI.pdf>; Why This Award-Winning Piece of AI Art Can't Be Copyrighted: <https://www.wired.com/story/ai-art-copyright-matthew-allen/>; Yuqian Wang, Jessie Zhang: Beijing Internet Court Grants Copyright to AI-Generated Image for the First Time (2024. 02. 02.). Kluwer Copyright Blog: <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2024/02/02/beijing-internet-court-grants-copyright-to-ai-generated-image-for-the-first-time/>; Tomáš Ščerba, Jaroslav Fořt: The first Czech case on generative AI: <https://www.technologyslegalede.com/2024/04/the-first-czech-case-on-generative-ai/>; Daniel Gervais: A Reply to Matt Hervey. Kluwer Copyright Blog: <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2023/02/16/ai-and-copyright-a-reply-to-matt-hervey/>.

ellenőrzési körén, hogy a szolgáltatását (a statisztikai modelleket) igénybe vevő személyek milyen célra hasznosítják, hogyan alakítják át a felkínált modelleket.¹⁸

Ez a megközelítés azonban nem veszi figyelembe a szerzői jog mint „jó monopólium” elismert ösztönzőfunkcióját, és azt sem, hogy az ösztönzőfunkció jó működése miatt lehet csak folyamatosan megújuló forrása az MI adatkészletének, amelyből üzleti hasznosításra is alkalmas termék készül. Az MI-végeredmények piaci megjelenése erodálja az ösztönzőfunkciót, ad absurdum oda vezethet, hogy jelentősen csökken az ember alkotta védett tartalom (vagyis az adatforrások) száma, mintegy elapadnak ezek a források.¹⁹

3. AZ MI ÚTJÁN TÖRTÉNŐ FELHASZNÁLÁS BEILLESZTÉSE A SZERZŐI JOG RENDSZERÉBE

A szerző másokhoz hasonlóan²⁰ szükségesnek tartja annak keresését, hogy a védett tartalom MI útján történő kiaknázása hogyan illeszthető be a szerzői jog rendszerébe akként, hogy annak ösztönző funkciója ne híguljon fel.

Mindeközben azt kell(ene) szem előtt tartani, hogy „... az MI munkafolyamata utóbb nem is fejthető vissza, ember számára érthetetlen és értelmezhetetlen, hogy mit miért tesz, konkrét részletes metodikája szinte megismerhetetlen. ...”²¹

¹⁸ Vö. az MI működéséhez: Csósz Gergely: Áttekintés a generatív mesterséges intelligenciák szerzői jogi kérdéseiről. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 18. (128.) évf. 2. sz., 2023. április, p. 68–74, arról, hogy a nyílt forráskódú szoftverek alkalmazása hogyan viszonyul az MI-hez, és ez milyen megfontolásokhoz vezethet l. Yaniv Benhamou: Open Source AI – definition and selected legal challenges. Kluwer Copyright Blog, (2024. 04.15.): <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2024/04/15/open-source-ai-definition-and-selected-legal-challenges/>.

¹⁹ „If those cultural vehicles are made of art, books and lyrics created by AI machines, then those machines will control at least a part of cultural, societal and political change. Think of it as self-driving culture, and it will be a U-turn as far as human evolution is concerned.” Daniel Gervais: Humans as Prompt Engineers. Kluwer Copyright Blog: <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2023/06/14/humans-as-prompt-engineers/>.

²⁰ Az MI szerzői jog rendszerébe való beillesztésére alapos, okos tanulmányok tesznek megállapításokat. Vö: Gyertyánfy Péter: A mesterséges intelligencia hatályos szerzői jogi törvényünk szerint. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 18. (128.) évf. 6. sz., 2023. december, p. 34–48; Jan Bernd Nordeman: EU law: Generative AI, copyright infringements and liability – My guess for a hot topic in 2024. Kluwer Copyright Blog (2024. 01. 23.): <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2024/01/23/eu-law-generative-ai-copyright-infringements-and-liability-my-guess-for-a-hot-topic-in-2024/>.

²¹ Csósz: i. m. (18), p. 71–72.

Az MI és a szerzői jog viszonyát itthon is számos mű²² elemzi, értékeli, nem is beszélve a már számon sem tartható, a hazai források által is feldolgozott külföldi szakirodalomról.

Haladjunk sorban, hogyan lehet(ne) szerzői jogi megoldást keresni a védett tartalom MI által megvalósított nyilvánvaló kiaknázására.

A szerzői jogra, vagy – ezt csak a jövő mutathatja meg – talán csak az érintett jogosultakra kedvezőtlen olyan technikai vívmányok használata, amelyek maguk nem beszámításai pontjai a szerzői jognak (a vívmány maga nem minősül a kizárólagos joggal védett oltalmi tárgy nevesített felhasználásának), nem tiltható meg. Így például a magánmásolást lehetővé tevő eszköz, hordozó gyártásától, forgalmazásától vagy ilyen szolgáltatás nyújtásától eltiltásnak nincs helye, jogsértést segítő eszköz/szolgáltatás használata felkínálása általában csak akkor akadályozható meg, ha ez a segítő jelleg aktívan elősegítő, jogsértésre ösztönző jellegű vagy károkozással közvetlenül veszélyeztet.²³ Az más kérdés, hogy ahol ezt a szerzői jog rendszere befogadja, az eszköz/hordozó/szolgáltatás használatával okozható hátrányt ellentételező díjigény vezethető be (pl. magáncélú másolás).

²² Uo. p. 64–87; *Grad-Gyenge Anikó*: A mesterséges intelligencia által generált tartalmak értelmezésének lehetőségei a szerzői jog útján. *Magyar Jog*, 70. évf. 6. sz., 2023, p. 337–345; *id. Ficsor Mihály*: Overview of the aspects of generative artificial intelligence. Presentations at the EU-China roundtable on copyright protection in the digital environment in 2023: <https://ipkey.eu/en/node/2116>, https://ipkey.eu/sites/default/files/ipkey-docs/2023/IPKEY-CHINA_2023_OVERVIEW-OF-ASPECTS-OF-GENERATIVE-ARTIFICIAL-INTELLIGENCE_Mihaly-FICSOR.pdf; *Gyertyánfy*: i. m. (20), p. 34–48; *Hetyei Vivien Elizabet*: A mesterséges intelligencia által létrehozott alkotások szerzői jogi megítélése (Apáthy István-díjban részesített egyetemi szakdolgozat): https://www.mszjf.hu/_files/ugd/d3e936_598bce2812304f409c4215cc63d449d6.pdf; *Lábod Péter*: Algoritmikus szűrőmechanizmusok a szerzői jogok védelmében: avagy mit várhat a közösségi tartalommosztó oldalak népe az uniós szerzői jog változásaitól? In: *Török Bernát, Zódi Zsolt* (szerk.): A mesterséges intelligencia szabályozási kihívásai. Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021, p. 279–301; *Péter Mezei*: From Leonardo to the Next Rembrandt – The Need for AI-Pessimism in the Age of Algorithms. *UFITA* 84. évf. 2. sz., 2020, p. 390–429; *Mezei Péter*: Mesterséges intelligencia kontra szerzői jog. *Médiapiac.com*, 15. évf. 9–10. sz., 2018, p. 46–47; *Péter Mezei*: ‘You AI n’t seen nothing yet’: Arguments against the protectability of AI-generated outputs by copyright law. In: *Maurizio Borghi, Roger Brownsword* (szerk.): *Law, Regulation and Governance in the Information Society: Informational Rights and Informational Wrongs*. London, Egyesült Királyság/Anglia: Routledge, 2023, p. 126–143; *Alina Trapova, Péter Mezei*: Robojournalism – A Copyright Study on the Use of Artificial Intelligence in the European News Industry. *GRUR International*, 71. évf. 7. sz., 2022, p. 589–602; *Péter Mezei, Jyh-An Lee, Reto M. Hilty, Kung-Chung Liu* (szerk.): *Artificial Intelligence and Intellectual Property*. GRUR International, 71. évf. 4. sz., 2022, p. 390–392 (könyvrecenzió); *Péter Mezei*: A saviour or a dead end? Reservation of rights in the age of generative AI. *European Intellectual Property Review*, 2024. 7. sz., p. 461–469; *Necz Dániel*: A mesterséges intelligencia hatása a szerzői jogra. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 13. (123.) évf. 6. sz., 2018, p. 51–76.

²³ A SCOTUS álláspontja a *Sony Corp. of America v. Universal City Studios, Inc.*, 464 U.S. 417 (1984) ügyben, amelyben a szerzői jogosultak az engedély nélküli magáncélú másolat készítésére alkalmas videófelvevők értékesítése ellen léptek fel: „The Court of Appeals’ holding that respondents (szerzői jogi jogosultak. F. G.) are entitled to enjoin the distribution of VTRs, to collect royalties on the sale of such equipment, or to obtain other relief, if affirmed, would enlarge the scope of respondents’ statutory monopolies to encompass control over an article of commerce that is not the subject of copyright protection. Such an expansion of the copyright privilege is beyond the limits of the grants authorized by Congress”: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/464/417/>. Az álláspont fennmaradt a jóval későbbi, központi adatbázis, tehát többszörösítés nélkül fenntartott fájlcserezolgáltatásokra is: *MGM Studios, Inc. v. Grokster, Ltd.*, 545 U.S. 913 (2005): <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/545/913/>.

Az engedélyezési jog gyakorlásának útja – akár kiterjesztett vagy netán kötelező közös jogkezelés útján – igen rögzösnek látszik. Ennek az oka világosan kiderül több hazai forrásból is, elsősorban Csősz Gergely tanulmányából.²⁴ Hacsak az inputszakaszt, az adatkészlet összeállítását nézzük, ott sem egyszerű a helyzet. Konkrét mű/teljesítmény darabkájának tartós vagy átmeneti lemásolása nem annak érzékelhetővé tétele, hanem tanulmányozása, „felboncolása”, főképpen mintakeresés és modellképzés céljára történik meg, és még ez is csak olyan jogrendszerekben állítható biztosan, amelyek a többszörözési jog fogalmát elfogadják az adatkészlet összeállításához használt szöveg- és adatbányászattal összefüggésben.²⁵ Az igazsághoz hozzá tartozik, hogy az EU-jog legújabb, már elfogadott, kihirdetés előtt álló terméke, az AI Act²⁶ magyarázata az engedélyezési jog gyakorlását irányozza elő abban az esetben, ha a szerzői/kapcsolódó jogi jogosult e jogát joghatályosan fenntartotta az egyébként szabad felhasználásnak minősülő, üzleti célú szöveg- és adatbányászattal kapcsolatban.²⁷

Ha többszörözési engedélyezési jog gyakorlásában gondolkodunk, az az eddigi ismereteink alapján nemigen képzelhető el másként, mint a többszörözhető/többszörözött művek/ teljesítmények egyedi azonosításával.²⁸ Hogy ezt az egyedi azonosítást kötelesek lesznek-e lehetővé tenni, és ha igen, hogyan, az MI-szolgáltatók, az kérdéses. Rendelkezésünkre áll a CDSM-irányelvben joghatályos fenntartással kizárható szabad többszörözésként elismert szöveg- és adatbányászat, amely az adatkészlet összeállításának az alapja,²⁹ és újabbban a már elfogadott szöveggel ismert, de még ki nem hirdetett AI Act (MI-rendelet).³⁰

²⁴ Csősz: i. m. (18), p. 64–87.,

²⁵ A releváns szabad és feltételesen szabad felhasználások: CDSM-irányelv 3. Cikk (1) bekezdés, 4. Cikk (1) bekezdés, Sztj. 35/A.§, vö. a fogalommal: Sztj. 33/A.§ (2) bekezdés 3. pont: „szöveg- és adatbányászat: olyan automatizált analitikai módszer, amely információk feltárása céljából digitális formában lévő szövegeket és adatokat elemel. Nem tükrözi pontosan, csak az indokolással összeolvasva a CDSM-irányelv 2. Cikk 2. pontját, amely szerint: 'szöveg- és adatbányászat': bármely olyan automatizált analitikai módszer, amely digitális formában lévő szövegeket és adatokat elemel információk, többek között, de nem kizárólag mintázatok, tendenciák és összefüggések feltárása céljából”.

²⁶ COM(2021)0206 – C9-0146/2021 – 2021/0106(COD)): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138_HU.html.

²⁷ Az Európai Parlament 2024. március 13-i jogalkotási állásfoglalása a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály) megállapításáról és egyes uniós jogalkotási aktusok módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról [COM(2021)0206 – C9-0146/2021 – 2021/0106(COD)], 105-ös preambulumban bekezdés: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138_HU.html.

²⁸ Lásd például: Az ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület közleménye a hangfelvételen többszörözött, illetve filmalkotásokba foglalt, videón vagy DVD-n többszörözött zeneművekre megállapított mechanikai jogdíjakról (M23, <https://www.artisjus.hu/wp-content/uploads/2022/12/M23.pdf>).

²⁹ CDSM-irányelv 3. Cikk (1) bekezdés, 4. Cikk (1) bekezdés, Sztj. 35/A. §.

³⁰ Az Európai Parlament 2024. március 13-i jogalkotási állásfoglalása a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály) megállapításáról és egyes uniós jogalkotási aktusok módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról [COM(2021)0206 – C9-0146/2021 – 2021/0106(COD)]: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138_HU.html. Vö: Grad-Gyenge: i. m. (22), p. 337–345.

Az MI-rendelet egy a jogszabály alapján felállítandó MI-iroda felügyelete alatt teljesítendő transzparenciakotelezettséget ír elő a generatív MI-szolgáltató számára, amely biztosítja, hogy érvényt lehessen szerezni annak, ha az érintett szerzői jogi/kapcsolódó jogi jogosult joghatályos fenntartó nyilatkozatot tett művei/teljesítményei szöveg- és adatbányászat céljára való szabad többszörözésével szemben.³¹ Az MI-rendelet alkalmazása során lehet (talán majd) tetten érni, hogy lehet-e többszörözési engedélyezési jogot gyakorolni az adatkészlet összeállításához. Ehhez ismerni kell(ene) a többszörözésre kerülő védett tartalmat. Ez azonban csak kivételesen fejthető vissza az adatkészlet felhasználásával készült statisztikai modellből.³² Az MI-rendelet elfogadott szövegének 107-es preambulumbekendése szerint: „az ilyen modellek szolgáltatói kellően részletes összefoglalót készítsenek és tegyenek nyilvánosan hozzáférhetővé az általános célú modell tanításához használt tartalomról. ... Helyénvaló, hogy az MI-hivatal *rendelkezésre bocsássa az összefoglaló mintáját, amelynek egyszerűnek és hatékonynak kell lennie*, és lehetővé kell tennie a szolgáltató számára, hogy az előírt összefoglalót részletes leírás formájában bocsássa rendelkezésre.” Egészen lecsupasítva: ha ez az összefoglaló mű/teljesítmény vagy legalább repertoár azonosítására alkalmas, akkor – elvileg – lehet többszörözési engedélyezési jogot gyakorolni, feltéve, hogy van joghatályos

³¹ Lásd: COM(2021)0206 – C9-0146/2021 – 2021/0106(COD): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138_HU.html, 53. Cikk (1) bekezdés c) és d) pont, amelyekhez az alábbi magyarázat-kivonatok kapcsolódnak:

104-es preambulumbekendés: „... az általános célú MI-modellekre vonatkozó kivétel nem vonatkozhat a modell tanítására használt tartalomról szóló összefoglaló elkészítésének kötelezettségére és az uniós szerzői jognak való megfelelést szolgáló szabályzat elkészítésének kötelezettségére, különösen az (EU) 2019/790 európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkének (3) bekezdése szerinti jogfenntartás azonosítására és betartására vonatkozó kötelezettségre.”

105-ös preambulumbekendés: „... E szabályok értelmében a jogosultak fenntarthatják a műveikre vagy más, védelem alatt álló teljesítményeikre vonatkozó jogaikat a szöveg- és adatbányászat megakadályozása érdekében, kivéve, ha az tudományos kutatás céljából történik. Amennyiben a kívülmaradási jogot kifejezetten és megfelelő módon fenntartották, az általános célú MI-modellek szolgáltatóinak engedélyt kell szerezniük a jogosultaktól, ha szöveg- és adatbányászatot kívánnak végezni az ilyen műveken.”

106-os preambulumbekendés: „... E célból az általános célú MI-modellek szolgáltatóinak olyan szabályokat kell kialakítaniuk, amely megfelel ... a jogosultak által az (EU) 2019/790 irányelv 4. cikkének (3) bekezdése alapján kifejezett jogfenntartásnak való megfelelés érdekében. Minden olyan szolgáltatónak, amely általános célú MI-modellt hoz forgalomba az uniós piacon, meg kell felelnie ennek a kötelezettségnek, függetlenül attól, hogy mely joghatóság területén kerül sor az említett általános célú MI-modellek betanításának alapjául szolgáló, a szerzői jog szempontjából releváns tevékenységre. ...”

108-as preambulumbekendés: „... az MI-hivatalnak nyomon kell követnie, hogy a szolgáltató teljesítette-e ezeket a kötelezettségeket, anélkül, hogy ellenőrizné vagy az egyes művekre kiterjedően értékelné a tanítási adatokat a szerzői jogoknak való megfelelés tekintetében. Ez a rendelet nem érinti az uniós jogban előírt szerzői jogi szabályok érvényesítését.”

³² A Universal Music v. Anhtropic-per azért indult, mert akár nem is közvetlenül a dalszövegek ismertetésére irányuló promptrá az Anthropic „Claude 2.0” modellje képes volt teljes terjedelemben és pontossággal visszaadni a tanulás során bizonyosan felhasznált dalszövegeket. Vö.: <https://www.reuters.com/legal/music-publishers-sue-ai-company-anthropic-over-song-lyrics-2023-10-18/>; <https://www.reuters.com/legal/litigation/music-publishers-fire-back-anthropic-ai-copyright-lawsuit-2024-02-15/>.

fenntartás. Ha az MI-szolgáltatók transzparenciakötelezettsége nem lesz elegendően mély, akkor komoly akadályok állnak az engedélyezési jog gyakorlása előtt.

Azt már alig meri a szerző megemlíteni, hogy tisztázatlan a jogsértően felhasznált (elérhetővé tett) védett tartalom többszörözése az adatkészlet összeállításához. Ha abból indulunk ki, hogy a jogsértően elérhetővé tett tartalom nem használható fel szabad magánmásolás keretében,³³ és azt extrapoláljuk a szöveg-adatbányászati szabad többszörözésre, akkor oda jutunk, hogy tilos a jogsértően elérhetővé tett (felhasznált) védett tartalmat az MI betanítására felhasználni.

Tegyük fel, hogy lehetséges lesz a mű/teljesítmény/repertoár azonosítása. Ekkor vetődik fel a joghatályos fenntartás kérdése, amelyre nézve ma – ismét csak enyhén szólva – nincs kifejecesedett, bíróságok/hatóságok által elfogadott álláspont. A nyitott kérdéseket kiválóan foglalja össze Mezei Péter.³⁴ Valóban nem lehet tudni, hogy pontosan mit is jelent az, hogy a fenntartást géppel olvasható formában kell megtenni. Ehhez ugyanis a forma megválasztásán túl az is hozzátartozna, hogy hol: a jogosult világhálón való elérhetőségi címén, a felhasználóval megkötött felhasználási szerződésben vagy a felhasználó által a jogszerű felhasználásra használt internetes platformon legyen a fenntartás hozzáférhető ahhoz, hogy az MI-szolgáltató „automata kaszája beleakadjon”, amikor összeállítja az adatkészletet. Felvetődik az is, hogy vajon a fenntartás egyedi jog-e, vagy gyakorolhatja-e közös vagy független jogkezelő szervezet vagy egyéb képviselő az egész képviselt repertoárra nézve. A szerző számára nyilvánvaló, hogy bármely képviselő, aki a saját nevében jár el a jogosult javára, és jogszerűen gyakorol többszörözési jogot, az joghatályosan gyakorolhatja a fenntartás jogát is. Ez abból következik, hogy a szabad felhasználással szembeni fenntartás feléleszti, mintegy élesíti az egyébként jogszerűen gyakorolt többszörözési jogot. A hazai közös jogkezelő szervezeteknél a fenntartási jog gyakorlása evidencia. Törvény mondja ki, hogy saját nevükben járnak el a jogosultak javára,³⁵ és ha a többszörözési jog gyakorlása is nyilvántartásba vett közös jogkezelési tevékenységük, akkor ebből adódik, hogy a repertoárjukra és a képviselt jogosultakra nézve gyakorolhatják a fenntartási jogot (a többen benne van a kevesebb). Az, hogy a közös jogkezelés uniós keretét adó irányelvet 2014-ben, a hazai törvényt 2016-ban bocsátotta útjára a jogalkotó, egyben azt is jelenti, hogy nem számíthatott olyan, a közös jogkezelésben gyakorolt jogok magját (többszörözés) érintő szabad felhasználásra (CDSM-irányelv üzleti célú TDM-szabálya), amely alól a jogszerű fenntartás kivételt jelent. Ezért csak az lehet a közös jogkezelés célját szem előtt tartó értelmezés, hogy a közösen kezelt többszörözési jogból nem lehet egyedi joggá kiharítani azt a fenntartást, amely a többszörözési jog gyakorlásához szükséges. Az is magától értetődő következtetés,

³³ ECLI:EU:C:2014:254, C-435/12. sz. ügy, ACI Adam BV és társai: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?sessionid=17C8ED4387EC0F799F1D5362AB6F48E1?text=&docid=150786&pageIndex=0&doclang=hu&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3797185>.

³⁴ Mezei: (2024): i. m. (22).

³⁵ Kjkt. 4. § 7. pont, 9. §.

hogy ha a többszörözési jog gyakorlása nem tartozik kötelező közös jogkezelésbe, akkor módot kell adni arra is, hogy a fenntartási jog gyakorlása ellen is tiltakozhasson az a jogosult, aki maga kívánja jogait gyakorolni az MI-adatkészlet összeállításával kapcsolatban, ebbe beleértve azt is, ha egyetért az adatkészlet összeállítására vonatkozó szabad felhasználással. Itt persze ismét csak eljutunk ahhoz, hogy a jogfenntartásnak egyedi jogosulthoz kapcsolódóan is azonosíthatónak kellene lennie. Ami a fenntartás időbeli hatályát illeti, a CDSM-irányelv tagállami átültetését megelőző időszakra nézve nem volt az EGT területén szabad felhasználás a szöveg- és adatbányászat. Tehát, ha ebben az időszakban művet/tehetséget használtak fel adatkészlet összeállításához, az a többszörözés kizárólagos jogába ütközött. A tagállami átültetés hatálybalépésétől a joghatályos fenntartásig terjedő időben az MI-betanításhoz való mű-/tehetségfelhasználás szabad felhasználás volt. A joghatályos fenntartás „hatályossá válásától” számítva pedig a fenntartással lefedett repertoár ismét a többszörözési jog ernyője alá kerül.

Amely országban az MI-adatkészlet összeállítása nevesített szabad felhasználás, ott elég kevés keresni való marad, legalábbis az MI-hasznosítás inputfázisában.³⁶

Ahol pedig a világban sem ilyen, sem olyan típusú szabály nem létezik, ott szabad a gazda, azzal, hogy ha ilyen országban fair use típusú kivételi rendszer van hatályban, annak alkalmazhatósága ma még nyitott kérdés.³⁷ A szerző „kívülről” kialakított álláspontja szerint egyébként a TRIPS-megállapodás háromlépcsős tesztjének el kéne állnia a fair use kivétel alkalmazásának útját az MI-felhasználás inputfázisára. Ellentétben áll(hat)nak az MI emberi szellemi alkotótevékenységet tipikus esetben nem kifejező végtermékei az ember által alkotott művek és a szomszédos jogi teljesítmények³⁸ rendes felhasználásával.³⁹ Ugyanakkor a fair use hazájából komoly érvrendszer olvasható amellet is, hogy miért felel meg az adott „felhasználás” a fair use négylépcsős tesztjének. Ennek elsősorban – még a teszt alkalmazása előtt – az alább hivatkozott írás szerint az az oka, hogy az MI betanítása során

³⁶ A japán szerzői jogi törvény 30-4 paragrafusa, „Article 30-4 It is permissible to exploit a work, in any way and to the extent considered necessary, in any of the following cases, or in any other case in which it is not a person's purpose to personally enjoy or cause another person to enjoy the thoughts or sentiments expressed in that work; provided, however, that this does not apply if the action would unreasonably prejudice the interests of the copyright owner in light of the nature or purpose of the work or the circumstances of its exploitation: ... (ii) if it is done for use in data analysis (meaning the extraction, comparison, classification, or other statistical analysis of the constituent language, sounds, images, or other elemental data from a large number of works or a large volume of other such data” ..., <https://www.cric.or.jp/english/clj/cl2.html>; magyarázza: Japan's New Draft Guidelines on AI and Copyright: Is It Really OK to Train AI Using Pirated Materials? Privacy World: <https://www.privacyworld.blog/2024/03/japans-new-draft-guidelines-on-ai-and-copyright-is-it-really-ok-to-train-ai-using-pirated-materials/>.

³⁷ Ficsor Mihály álláspontja afelé hajlik, hogy valószínűbb, hogy a kivétel nem alkalmazható. Lásd Ficsor: i. m. (22), 21-es dia.

³⁸ Itt szándékosan említ az írás szomszédos jogi, és nem kapcsolódó jogi teljesítményeket, a TRIPS hatókörre ugyanis nem terjed ki az adatbázisok sui generis oltalmára.

³⁹ TRIPS-megállapodás C. Melléklet, 13. Cikk (kihirdette a 1998.évi IX. tv.): „A kizárólagos jogokra való korlátozásokat és kivételeket a Tagok olyan különleges esetekre szorítják, amelyek nem állnak ellentétben a mű szokásos felhasználásával, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.”

nem történik olyan „kifejezés (expression)”, amelyet össze lehetne vetni a felhasznált védett tartalommal.⁴⁰

A szerzői jog létező, technikai fejleményt a jogba átírni képes eszköztárából az engedélyezési jog gyakorlásának akadályai miatt maradna a díjigény. Hogy az ebben való gondolkodás nem valamiféle európai, házi, a kizárólagos jog szentségét semmibe vevő személetet mutat, azt jól jelzi, hogy Délkelet-Ázsiában is előkerült a díjigény – igaz, konszenzusos jogalapon – holott ez a régió nem arról nevezetes, hogy kedveltek és elfogadottak lennének a szerzői jog gyakorlásában a hasonló megoldások.⁴¹

A releváns szakirodalomnak is van „díjigényirányzata”. Ez utóbbi körből ki lehet emelni a jelen írás céljára az előző bekezdésben említett díjigényt javasoló/értékelő, elemző Artha Dermawan- és Mezei Péter-cikket,⁴² Martin Senftleben,⁴³ id. Ficsor Mihály⁴⁴ munkáját.

4. KITEKINTÉS A NEMZETKÖZI ÉS REGIONÁLIS SZERVEZETEK ÁLLÁSPONTJÁRA

A szerző által ismert nemzetközi és regionális szerzői közös jogkezelő szervezeteket összefogó szövetségek, a CISAC és a GESAC 2021 óta folytat az MI felhasználásával kapcsolatos érdekképviseleti tevékenységet. Az ennek keretében készült munkaanyagok, jelentések, álláspontot rögzítő „position paperek” értelemszerűen részben különböznek.

Ennek az az oka, hogy a GESAC-álláspontok kiindulópontja az uniós jog, ma már a CDSM-irányelvben joghatályos fenntartással kizárható szabad többszörözésként elismert szöveg- és adatbányászat, amely az adatkészlet összeállításának az alapja, és újabban az MI-rendelet.⁴⁵ A GESAC álláspontját az alapszabálya szerinti érdekképviseleti (lobbi-) te-

⁴⁰ *Matthew Sag: Fairness and Fair Use in Generative AI. Fordham Law Review, 92. évf. 5. sz., 2024, p. 1888–1921. Részlet a Conclusionból: „When Generative AI models are pretrained, fine-tuned, and operated with care, they will likely qualify as non-expressive use and thus are strong candidates for fair use protection. This is not to say that whether or not a Generative AI model amounts to a non-expressive use is the be-all and end-all of fair use analysis – courts may consider additional considerations of fairness under the fourth fair use factor when the challenged use undermines the economic incentives that copyright is designed to create.”*

⁴¹ *Artha Dermawan, Peter Mezei: The Jakarta Effect: Could Southeast Asia’s Consensus-Based Remuneration Approach Be the Blueprint for Human-Centric AI? Kluwer Copyright Blog: <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2023/12/14/the-jakarta-effect-could-southeast-asias-consensus-based-remuneration-approach-be-the-blueprint-for-human-centric-ai/>.*

⁴² Uo.

⁴³ *Senftleben: i. m. (16).*

⁴⁴ *Ficsor Mihály (id.): Mesterséges intelligencia és szerzői jog: témérdek kérdés, néhány tétova válasz, leselkedő veszélyek. MSZJF-ankét, 2023. május 5. 29–32-es diák, Ficsor: i. m. (22), 34–35-ös diák.*

⁴⁵ *Grad-Gyenge: i. m. (22), p. 337–345.*

vékenység keretében érvényesíti, de nyilvánosan is hozzáférhetővé teszi.⁴⁶ Lényege a minél szélesebb, engedélyezési jog gyakorlását lehetővé tevő transzparenciakövetelmény az MI-szolgáltatókkal szemben, és a közös jogkezelő szervezetek már eddig is nyilvánosságra hozott géppel olvasható fenntartási nyilatkozatainak (pl. SACEM, KODA, Artisjus)⁴⁷ az elismer(tet)ése.

A CISAC feladata ennél kevésbé konkrét. Egyrészt érzékenyítő anyagokat kell készítenie olyan, az MI-vel is foglalkozó nemzetközi szervezetek számára, amelyek foglalkozhatnak az MI kultúrára gyakorolható hatásával,⁴⁸ másrészt jeleznie kell az MI esetleges szerzői jogi szabályainak megalkotásában súllyal rendelkező szereplőknek a szerzői közös jogkezelő szervezetek álláspontját. Idesorolható az alkotó- és előadóművészek közös álláspontját rögzítő nyílt levél.⁴⁹ Ki kell emelni azt a két, jól megalapozott „commentet”, amelyet a CISAC fűzött az USA Copyright Office által kezdeményezett, széles körű tanulmány megalapozásához folytatott konzultációhoz.⁵⁰ A WIPO keretében is folyik (döntéselőkészítésnek még nemigen nevezhető) eszmecsere („conversation”) az MI és a szerzői jog (szellemi tulajdonjog) viszonyáról.⁵¹ A CISAC itt is közölte az álláspontját a WIPO által feltett kérdésekhez kapcsolódva, megemlítve nemcsak a szerzőség és a szerzői jogi védelem feltételeit, de a kivételek háromlépcsős tesztnek való megfelelését és a díjigényhez kapcsolását, valamint a személyhez fűződő jogok kérdését is.⁵²

⁴⁶ Lásd: <https://authorsocieties.eu/policy/artificial-intelligence-ai/>, GESAC co-signes an open letter calling for meaningful obligations on AI systems, GESAC's reaction to the European Parliament's vote, EU AI ACT Joint statement from European creators and rightsholders: <https://authorsocieties.eu/content/uploads/2024/03/creators-and-rightsholders-statement-on-eu-ai-act-13-march-2024-2.pdf>.

⁴⁷ Vö.: <https://societe.sacem.fr/en/news/our-society/sacem-favour-virtuous-transparent-and-fair-ai-exercises-its-right-opt-out>, <https://www.koda.dk/member-news/koda-says-no-to-ai-use-without-permission>; <https://www.artisjus.hu/felhasznaloknak/mas-felhasznalas/ai-tdm-objection/>.

⁴⁸ Lásd: Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence, 7. fejezet, 99. pont: https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmarcdef_0000381137&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWatermarkedAttachment/attach_import_e86c4b5d-5af9-4e15-be60-82f1a09956fd%3F_%3D381137eng.pdf&locale=en&multi=true&ark=/ark:/48223/pf0000381137/PDF/381137eng.pdf#1517_21_EN_SHS_int.indd%3A.8958%3A14.

⁴⁹ Global Creators and Performers Demand Creative Rights in AI Proliferation Summary, An Open Letter to policy makers on Artificial Intelligence: <https://www.cisac.org/Newsroom/articles/global-creators-and-performers-demand-creative-rights-ai-proliferation>.

⁵⁰ Comment from CISAC, Posted by the U.S. Copyright Office on Dec 7, 2023, lpt-r2vj-7phw: <https://www.regulations.gov/comment/COLC-2023-0006-10284>; Comment from CISAC, Posted by the U.S. Copyright Office on Nov 1, 2023, lod-4ujp-5kq4: <https://www.regulations.gov/comment/COLC-2023-0006-8658>.

⁵¹ Lásd: https://www.wipo.int/about-ip/en/frontier_technologies/frontier_conversation.html.

⁵² Lásd: https://www.wipo.int/export/sites/www/about-ip/en/artificial_intelligence/call_for_comments/pdf/org_cisac.pdf.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

A jelen írás szerzője, összhangban a díjigényben gondolkodó, fentebb említett és hivatkozott munkákkal, úgy gondolja, hogy a generatív MI szerzői jogra gyakorolt ma látható, illetve korláatosan előre látható hatásainak a csillapítására egy átfogó, az egyedi mű/teljesítmény konkrét felhasználása lehetőségének (üzleti célú) biztosítását és egyes, kivételes esetekben kimutatható konkrét felhasználását egyben ellentételezni próbáló, az MI által megvalósított mű-/teljesítménykiaknázás minden fázisát lefedő, az érintett jogosultak között ellenkező megállapodás hiányában jogszabályban meghatározott szétosztási hányadokkal szabályozott *domain public payanthoz* hasonló díjigény lehet csak alkalmas.

Van az álláspontban – ezt be kell vallani – nem csekély belső kételkedés, amit legyőzni látszik az engedélyezési jog gyakorolhatóságával szemben előrefurakodó még erősebb fenntartás. Az MI-felhasználással érintett szerzői jogi és szomszédos jogi jogosultak között vannak olyan jelentős piaci szereplők/csoportok, amelyek csak ultima ratioként fogadják el már az egyedi engedélyezéstől különböző közös joggyakorlást is, nem beszélve egy csak „rough justice-t” (id. Ficsor Mihály által használt fordulat) kifejezni képes, a konkrét felhasználástól valóban eltávolodó díjgényről. Ahogy fejlődik az MI, és képes lesz médiaszolgáltatások és audiovizuális teljesítmények helyettesítésére, úgy gyarapszik majd azoknak a jogosultaknak a száma, akik – enyhén szólva – idegenkednek a javaslatba hozott díjigénytől. Az erős kételkedés ellenére is hangot kell adni a javaslatnak, mert a horizonton nemigen látszik más, hatékony megoldás az egész MI-folyamat (védett tartalom kétlépcsős kiaknázása) kezelésére. Persze, ha egy átfogó díjazás elérhető széles körű iparági konszenzussal, az üdvözlendő, egyelőre azonban nincs mit üdvözölni a szerző tudomása szerint.